

Broj: 80/23
Zagreb, 24. listopada 2023.

Gospodarsko-socijalno vijeće je na 258. sjednici održanoj 23. listopada 2023. godine raspravljalo o točki dnevnog reda: „**Visoko obrazovanje i tržište rada**“ te na temelju članka 27. stavka 4. Poslovnika o radu Gospodarsko-socijalnog vijeća i njegovih radnih tijela, donosi sljedeći

ZAKLJUČAK

1. Gospodarsko-socijalno vijeće raspravljalo je o aktualnom stanju u visokom obrazovanju povodom zabrinjavajućeg stanja na tržištu rada koje karakteriziraju negativna demografska kretanja i nikada veći uvoz radne snage niske razine kvalifikacija, uz istovremeno izraženi manjak visokoobrazovanih stručnjaka koji bi osigurali održivost domaćeg gospodarstva. U isto vrijeme bilježimo i rekordan broj nepopunjenih mjesta na visokoškolskim ustanovama koje su financirane iz državnog proračuna.
2. Gospodarsko-socijalno vijeće akceptira činjenicu kako je naše gospodarstvo ugroženo manjkom radnika, uz slabe izgleda oporavka ukoliko izostanu značajnije mjere i aktivnosti budući da su sve četiri hrvatske NUTS2 regije pogođene iseljavanjem mladih u dobi od 15 do 39 godina, uz istovremeni nizak postotak visokoobrazovanih u odnosu na EU prosjek. Takvo stanje nas čini izrazito izloženom državom u smislu razvoja talenata prema „EU Demography Toolbox“, alatu Europske Komisije.
3. Sudionici rasprave, predstavnici poslodavaca, sindikata i Ministarstva znanosti i obrazovanja suglasili su se o zabrinjavajućoj dijagnozi stanja u visokom obrazovanju, koje karakterizira sve veći broj studijskih programa i zaposlenih uz sve manji broj studenata koji su upisani na visokoškolske ustanove. Posljedica je to negativnih demografskih kretanja koja su u posljednjih deset godina dovela do smanjenja broja učenika osnovnih škola za 6.5 posto i učenika srednjih škola za čak 18.8 posto uz istovremeno nedovoljno iskorišten potencijal u privlačenju stranih studenata, na čemu se u budućnosti trebaju više angažirati i visokoškolske ustanove i resorno ministarstvo.
4. Gospodarsko-socijalno vijeće poziva Rektorski zbor i Zbor veleučilišta Republike Hrvatske da potakne svoje članice na izradu studijskih programa i programa obrazovanja odraslih koji su relevantni za društvo i za gospodarstvo i preispitivanje opravdanosti zadržavanja programa koji upisuju mali broj studenata. Gospodarsko-socijalno vijeće poziva visoka učilišta na snažniju orijentaciju prema razvoju studijskih programa na stranim jezicima radi privlačenja stranih studenata koji studiraju s ciljem stjecanja diplome.
5. Gospodarsko-socijalno vijeće poziva Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske kao nositelja Rezolucije o imigracijskoj politici 2030 da:
 - a. u dokument doda mjere koje bi osigurale; konkurentnije okruženje za privlačenje studenata iz trećih zemalja kroz značajno ojačavanje kapaciteta viznih centara, digitaliziranost cjelokupnog procesa ishoda viza i izdavanja dozvole boravka za studente zainteresirane za cjeloviti studij u RH, povećanje kapaciteta i ubrzanje postupaka izdavanja dozvole privremenog boravka u svrhu studija i zadržavanje talentiranih diplomanata iz trećih zemalja koji su u Hrvatskoj stekli diplomu kroz ubrzano stjecanje uvjeta za dugotrajni boravak. Sve ove mjere treba provesti u skladu s najboljim europskim praksama radi ubrzanja procesa koji su trenutno nekonkurentno spori u odnosu na druge EU konkurente.
 - b. izradi akcijski plan uz Rezoluciju koji bi omogućio da predmetna Rezolucija zaista bude i provedena.

- c. intenzivira rad međuresorne Radne skupine za imigracijsku politiku te da kroz dostupna EU sredstva iz ESF 2021-2027 predvidi sredstva za pojedine značajnije projekte realizacije Rezolucije.
6. Gospodarsko-socijalno vijeće poziva Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske da uvede konkurentne cijene obveznog zdravstvenog osiguranja stranih studenata koji dolaze izvan EGP kroz Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje uz ukidanje obvezne retroaktivne „upisnine“ u iznosu od godišnje cijene osiguranja.
7. Gospodarsko-socijalno vijeće poziva Ministarstvo znanosti i obrazovanja da ojača ulogu Agencije za mobilnost i programe EU kako bi pomogla u privlačenju stranih studenata zainteresiranih za pohađanje cjelovitog studija u Republici Hrvatskoj. U tom smislu poziva se Ministarstvo znanosti i obrazovanja da osigura dovoljna sredstva za aktivnu i snažnu promociju domaćeg visokog obrazovanja u svijetu i Agenciju da razmotri pokretanje projekata koji bi pomogli ustanovama visokog obrazovanja da aktivno i uspješno privlače strane studente zainteresirane za upis cjelovitih studija u Hrvatskoj te razvije nove modele stipendiranja koji će privući inozemne studente i doprinijeti njihovom ostanku u Republici Hrvatskoj.
8. Ovom mišljenju prilaže se izdvojeno mišljenje sindikalnih središnjica i Hrvatske udruge poslodavaca i Ministarstva znanosti i obrazovanja

IZDOJENO MIŠLJENJE SINDIKALNIH SREDIŠNJICA

Sindikalne središnjice smatraju da se uloga javnih visokih učilišta, posebice sveučilišta, ne svodi samo na obrazovanje te da ona imaju jednako važnu ulogu u znanstvenim istraživanjima, tehnološko i društvenom razvoju te razvoju zajednice. Potrebno je razvijati mjere i politike koje će osloboditi kadrovski potencijal, uslijed nedovoljnog upisa studenata, adekvatno usmjeriti na još veći doprinos znanstvenom, tehnološkom i društvenom razvoju.

Sindikalne središnjice smatraju posebno važnim proširiti i povećati način i oblike stipendiranja građana RH kako bi se studiranje učinilo dostupnijim što širem krugu građana među kojima su i oni koji zbog neimaštine, ali i nedobivanja stipendija nisu u mogućnosti studirati. Osim toga, mnogi studenti su prisiljeni uz studiranje i intenzivno raditi što produljuje vrijeme njihovog studiranja, a često puta uzrokuje i njihovo napuštanje studija.

IZDOJENO MIŠLJENJE HRVATSKE UDRUGE POSLODAVACA I MINISTARSTVA ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

Predstavnici poslodavaca i Ministarstva znanosti i obrazovanja usuglasili su se o potrebi veće financijske efikasnosti sustava javno financiranog visokog obrazovanja kroz primjenu programskih ugovora i preispitivanje potreba za javnim financiranjem provedbe studija za studentske grupe koje nisu optimalno popunjene. U tom svjetlu preispitati i potrebu javnog financiranja čitavih ustanova koje nemaju studenata.

**Predsjednik
Gospodarsko-socijalnog vijeća**

dr. sc. Ivan Mišetić, v. r.